



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Janem Čížkem ve věci

žalobkyně: **H. P.,**
bytem X,

proti

žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,**
sídlem Křížová 25, Praha 5,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 10. 2018, č. j. Rea-X-VK,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 10. 2018, č. j. Rea-X-VK, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Žalobou podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), podanou s účinky ke dni 19. 12. 2018 se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalované ze dne 10. 10. 2018, č. j. Rea-X-VK (dále jen „napadené

rozhodnutí“), jímž bylo k jejím námitkám částečně změněno a ve zbytku potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 23. 10. 2014, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím byl žalobkyni přiznán od 20. 3. 2006 starobní důchod podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2014 (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) za roky 2006 až 2014 v částkách specifikovaných v prvostupňovém rozhodnutí. Změna prvostupňového rozhodnutí provedená napadeným rozhodnutím spočívala v doplnění výroku „[d]oplatek starobního důchodu náleží podle ustanovení čl. II bodu 14 zákona č. 306/2008Sb., ve znění pozdějších předpisů a podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodové pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2008 ode dne 17. 6. 2011.

2. Žalovaná odůvodnila napadené rozhodnutí tím, že se jím realizuje rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 29. 6. 2018, č. j. 48 Ad 1/2017-17. Žalobkyně žádala o přiznání starobního důchodu již od 20. 3. 2006, protože původní přiznání od pozdějšího data bylo důsledkem nesprávného postupu správy sociálního zabezpečení, která v roce 1990 chybně posoudila stupeň bezmocnosti u opečovávané osoby M. P.. Krajský soud ve svém předchozím zrušujícím rozhodnutí žalované uložil, aby řádně zhodnotila důkazní prostředky ohledně náhradních dob pojištění, jež měla žalobkyně získat osobní péčí o svou tchýni M. P.. Žalovaná dospěla k závěru, že doba péče o osobu blízkou by mohla být žalobkyni započtena pouze v období od 1. 5. 1990 do 11. 3. 1992. Jelikož však toto zjištění neodpovídá plně žalobkyní uplatňovanému nároku, provedla žalovaná s ohledem na hospodárnost řízení výpočet důchodu žalobkyně při započítání uvedené doby v maximální možné délce již od 9. 3. 1987 a dospěla k závěru, že by taková změna neměla vliv na výši přiznaného starobního důchodu. Přiznání výplaty nedoplatku od 17. 6. 2011 je v souladu s rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 29. 6. 2018, č. j. 48 Ad 1/2017-17, i s jemu předcházejícím rozsudkem téhož soudu ze dne 17. 8. 2016, č. j. 43 Ad 25/2015-65.

Obsah žaloby a vyjádření k žalobě

3. Žalobkyně namítla, že žalovaná se od závazného právního názoru soudu odchýlila, neopatřila svědecké výpovědi MUDr. J. R. a MUDr. Š.. Žalobkyně rovněž nesouhlasí s postupem žalované, která žalobkyni započítala dobu péče o osobu blízkou od 9. 3. 1987 do 30. 4. 1990, protože žalovaná v tomto výpočtu nezohlednila vliv, jaký by měl dodatečný zápočet náhradní doby na případné posunutí data vzniku nároku na důchod, zvýšení důchodu o dodatečně získanou valorizaci a možnost získat další dobu formou dobrovolného důchodového pojištění a s tím související vznik nároku na doplatek. Žalobkyně se proto domnívá, že žalovaná měla postupovat podle pokynů soudu a předvolat označené osoby jako svědky, shromáždit důkazní materiál a vyhodnotit jej s ohledem na dostačující kritérium pravděpodobnosti. Žalobkyně považuje napadené rozhodnutí za nezákonné i z důvodu omezení doby, za kterou jí byl přiznán doplatek důchodu. Ačkoliv tento závěr je vyjádřen v citovaném rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 29. 6. 2018, žalobkyně jej považuje za nesprávný. Nemohla však proti němu podat kasační stížnost, protože výrok rozsudku byl zcela v její prospěch. Podle právního názoru žalobkyně se soud dopustil nesprávné interpretace, že přechodné ustanovení čl. II bodu 14 zákona č. 306/2008 Sb. deroguje § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném od 1. 1. 2009 a bez dalšího nařizuje aplikaci kompletní právní úpravy účinné před tímto datem. Tento výklad vede podle žalobkyně k nesprávnému závěru, že právní skutečnost, která nastala 13. 7. 2014 (správně má být 17. 6. 2014 – pozn. soud), se řídí právní úpravou, jež nebyla účinná ani v tento den, a dokonce ani v jediný den tříletého

období, které má určovat. Správný výklad podle citovaného přechodného ustanovení je podle žalobkyně takový, že jakákoliv neprávem odepřená důchodová dávka se po dni 1. 1. 2009 doplácí v souladu s § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném od 1. 1. 2009, tedy za celé období, za které náleží, neboť se jedná o přípustnou nepravou retroaktivitu. Tento svůj právní názor žalobkyně podepřela odkazem na doporučení veřejné ochránkyně práv ze dne 16. 12. 2016, sp. zn. 40/2015/SZD, a blíže nekonkretizovanou „dlouhodobou praxi orgánů sociálního zabezpečení“. Ohledně doplatků za období před 1. 1. 2009 se podle žalobkyně uplatní tříletá prekluzivní lhůta. Žalobkyně si proto nárokuje doplatek starobního důchodu už od 20. 3. 2006.

4. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby. Uvedla, že v součinnosti s posudkovými lékaři splnila podmínky, jimiž byla zavázána předchozím zrušujícím rozsudkem zdejšího soudu. Jak již bylo uvedeno v žalobou napadeném rozhodnutí, posudkoví lékaři pokládají za nadbytečné, aby prováděli další důkazy formou zajišťování výsledku dalších svědků, protože žádný takto dodatečně získaný důkaz není natolik konkrétní a přesný, aby mohl zásadně změnit důkazy již získané a z nich dovozované závěry. Nadále sice zůstává nevyjasněné přesné konkrétní datum, odkdy žalobkyně pečovala o závislou osobu, nicméně žalovaná provedla výpočet výše důchodu žalobkyně při započtení v maximální možné délce již od 9. 3. 1987. I po započtení této doby však lze žalobkyni přiznat starobní důchod s procentní výměrou pouze v minimální výši. Podle žalované rovněž nepřipadalo v úvahu zohlednění možnosti získat další dobu pojištění formou dobrovolného pojištění, protože podle § 5 (správně § 6 – pozn. soudu) odst. 2 zákona o důchodovém pojištění je možná účast na pojištění bezprostředně přede dnem podání této přihlášky nejvýše 1 rok, avšak podle odst. 3 citovaného ustanovení nejdéle do dne, který bezprostředně předchází dni vzniku nároku na starobní důchod. Žalobkyně se nemůže dovolávat hypotetických skutečností, které nenastaly. Žalovaná proto navrhla zamítnutí žaloby.

Rozsah soudního přezkumu

5. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, po vyčerpání řádných opravných prostředků a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Soud tak přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu napadených výroků a uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 s. ř. s.). Vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 s. ř. s.). Soud rozhodoval bez nařízení jednání, neboť žalobkyně o tento postup výslovně požádala, žalovaná s ním souhlasila *implicitě* (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).

Skutková zjištění soudu vyplývající ze správního spisu

6. Krajský soud v Praze ve vztahu ke skutečnostem plynoucím z předloženého správního spisu především připomíná (v podrobnostech lze odkázat na detailní reprodukci správního spisu provedenou v rozsudcích zdejšího soudu v této věci ze dne 17. 8. 2016, č. j. 43 Ad 25/2015-65, a ze dne 29. 6. 2018, č. j. 48 Ad 1/2017-17), že žalobkyně dne 14. 7. 2010 podala žádost o úpravu důchodu z důvodu dlouhodobé péče o závislou osobu, v rámci níž mimo jiné čestně prohlásila, že v letech 1980-1992 osobně pečovala svou o tchýni. Žalovaná tuto žádost rozhodnutím ze dne 30. 8. 2010 zamítla. Námitky žalobkyně proti tomuto rozhodnutí pak žalovaná zamítla rozhodnutím ze dne 3. 12. 2010, č. j. X-LP, jímž současně své předchozí prvostupňové rozhodnutí potvrdila s tím, že nemá za prokázané, že žalobkyně v uvedené době splnila podmínky pro započítání doby péče o blízkou bezmocnou osobu do celkové doby pojištění. Žalobkyně následně neuspěla ani

s opakovanými žádostmi o odstranění tvrdosti zákona, v souvislosti s nimiž doložila zprávu ošetřujícího lékaře tchyně a tchána MUDr. K. a čestné prohlášení V. N. z 29. 10. 2010 s úředně ověřeným podpisem, že v 80. letech pracovala jako zdravotní sestra MUDr. K. a pamatuje si, že u rodičů manžela žalobkyně byla tehdy nutná celodenní péče, a to zejména u tchyně, která byla upoutána na lůžko. Pravdivost tohoto prohlášení potvrdil svým prohlášením i MUDr. K..

7. Jak ze správního spisu v dané věci dále především plyne, žalovaná v návaznosti na upozornění veřejné ochránkyně práv z moci úřední nařídila mimořádnou kontrolní lékařskou prohlídku, na základě níž posudková lékařka zpracovala dne 7. 7. 2014 posudek, č. j. LPS/2014/2664-KO_CSSZ, v němž s odkazem na zprávu MUDr. K. ze dne 14. 11. 1990 uzavřela, že tchyně žalobkyně byla v důsledku generalizované arteriosklerózy zvláště mozkových cév s platností od 1. 5. 1990 do dne úmrtí (11. 3. 1992) převážně bezmocná podle § 70 odst. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení (dále jen „zákon o sociálním zabezpečení“) a § 2 odst. 2 prováděcí vyhlášky. Na základě tohoto posudku pak žalovaná rozhodnutím ze dne 23. 10. 2014 žalobkyni přiznala dle § 29 odst. 2 a § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb. starobní důchod ve výši 3 279 Kč měsíčně od 20. 3. 2006 s tím, že dle odůvodnění tohoto rozhodnutí jí doplatek důchodu náleží za pět let nazpět od zjištění nároku, tj. od 7. 7. 2009.
8. Žalobkyně pak dne 18. 11. 2014 podala proti naposledy zmíněnému rozhodnutí žalované námítky, v nichž odkázala na připojený znalecký posudek, který shledal dobu péče o její tchýni delší. Poukázala také na předložená čestná prohlášení, včetně nově předloženého prohlášení MUDr. R. (s připojeným razítkem MUDr. R.) ze dne 6. 10. 2014, podle něhož po zhlédnutí dokumentace z hospitalizace tchyně žalobkyně v léčbě dlouhodobě nemocných v roce 1992 lze soudit, že šlo o pacientku s řadou vážných chorob, nepohyblivou, ležící, s otlaky od dlouhodobého pobytu na lůžku, která byla odkázána na celodenní péči řadu let, jak potvrzují i připojená prohlášení MUDr. K. a sestry N.. Žalobkyně v námitkách také žádala, aby jí byl přiznán důchod dle § 19a zákona č. 155/1995 Sb. a o doplacení důchodu již od 20. 3. 2006, protože přiznání důchodu od pozdějšího data bylo důsledkem nesprávného postupu správy sociálního zabezpečení, která v roce 1990 nesprávně posoudila stupeň bezmocnosti její tchyně. Přiložený znalecký posudek MUDr. Š., znalce z oboru posudkového lékařství, zpracovaný na žádost žalobkyně, především konstatuje, že chronické postižení a omezení sebeobslužnosti tchyně žalobkyně se vyvíjelo dlouhou dobu, přičemž podle znalce již pět let před úmrtím u ní došlo k postižení pohybového aparátu degenerativními změnami a k postižení mozkových cév celkovou arteriosklerózou, takže byla potřebná celodenní pomoc jiné osoby. V námitkovém řízení pak posudkový lékař žalované zpracoval dne 25. 2. 2015 posudek (č. j. LPS/2015/157-KO_CSSZ), v němž setrval na posouzení OSSZ. V návaznosti a to pak žalovaná rozhodnutím ze dne 16. 3. 2015, č. j. X-ISI, prvostupňové rozhodnutí změnila toliko tak, že do něj doplnila výrok o tom, že doplatek starobního důchodu žalobkyni náleží od 7. 7. 2009.
9. Shora označené rozhodnutí žalované ze dne 16. 3. 2015 napadla žalobkyně žalobou u zdejšího soudu, který rozsudkem ze dne 17. 6. 2016, č. j. 43 Ad 25/2015-65, toto rozhodnutí zrušil a věc žalované vrátil k dalšímu řízení. Ze správního spisu pak plyne, že v dalším řízení navazujícím na zrušující rozsudek posudkový lékař žalované v posudku ze dne 21. 10. 2016, č. j. LPS/2016/3221-KO_CSSZ, dospěl opět k závěru, že tchyně žalobkyně byla převážně bezmocná podle § 70 odst. 1 písm. b) zákona o sociálním

zabezpečení a § 2 odst. 2 prováděcí vyhlášky, a to s platností od 1. 5. 1990 do 11. 3. 1992. V návaznosti na to pak žalovaná vydala rozhodnutí ze dne 16. 11. 2016, č. j. X-VK, jímž změnila své předchozí rozhodnutí ze dne 23. 10. 2014, č. j. X, tak, že do něj s odkazem na citovaný rozsudek zdejšího soudu doplnila výrok, podle něhož žalobkyni „[d]oplatek starobního důchodu náleží podle ustanovení čl. II bodu 14 zákona č. 306/2008 Sb. ve znění pozdějších předpisů a podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2008 ode dne 17. 6. 2011“. Ve zbytku své prvostupňové rozhodnutí potvrdila. I proti tomuto rozhodnutí brojila žalobkyně žalobou.

10. Rozsudkem ze dne 29. 6. 2018, č. j. 48 Ad 1/2017-17, soud zrušil i v pořadí druhé rozhodnutí žalované v této věci ze dne 16. 11. 2016 a věc vrátil žalované k dalšímu řízení, neboť neshledal závěry žalované za dostatečné, pokud jde o dokazování ve věci možných náhradních dob pojištění týkajících se péče žalobkyně o její tchýni M. P.. Postup žalované, která setrvala toliko na reprodukci závěrů posudku posudkové komise, shledal soud v rozporu se závazným právním názorem plynoucím z předchozího rozhodnutí zdejšího soudu v dané věci. Naopak zamítl námitku žalobkyně zpochybňující stanovení data, od něhož žalobkyni náleží výplata doplatku starobního důchodu (od 17. 6. 2011).

Posouzení žaloby

11. Nyní projednávaná žaloba obsahuje opět dva okruhy žalobní argumentace. Žalobkyně jednak namítá, že žalovaná v napadeném rozhodnutí nerespektovala závazný právní názor vyslovený v předchozím zrušujícím rozsudku zdejšího soudu, pokud jde o provádění a hodnocení důkazů týkajících se tvrzení žalobkyně, že péči o závislou osobu (svoji tchýni) poskytovala již od roku 1980. Vedle toho pak žalobkyně zpochybňuje napadené rozhodnutí žalované i v části navazující na závěry předchozích rozsudků zdejšího soudu týkající se doplatku důchodu. Má především za to, že čl. II bod 14 zákona č. 306/2008 Sb. je třeba vykládat tak, že jakákoliv neprávem odepřená důchodová dávka se po 1. 1. 2009 doplácí v souladu s § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném od 1. 1. 2009, za celé období, za které náleží.
12. Nejprve je třeba připomenout, že § 5 odst. 1 písm. s) zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném od 1. 1. 1996 do 31. 12. 2006, účast na důchodovém pojištění zakotvoval pro osoby pečující osobně o převážně nebo úplně bezmocnou osobu nebo blízkou částečně bezmocnou osobu starší 80 let, pokud spolu žijí v domácnosti; podmínka domácnosti se nevyžadovala, šlo-li o osobu blízkou. Z ustanovení § 12 odst. 1 věty první téhož zákona (ve znění účinném od 1. 1. 1996 do 31. 12. 2006), pak vyplývalo, že po 31. prosinci 1995 byla náhradní dobou pojištění i doba účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. s); podmínkou pro to, aby se tato doba účasti na pojištění hodnotila jako náhradní doba pojištění, bylo, že byla získána na území České republiky a že doba pojištění trvala alespoň jeden rok.
13. Ustanovení § 13 odst. 2 věta první zákona o důchodovém pojištění stanoví, že za náhradní dobu pojištění se považují též náhradní doby získané před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem a doba pobírání důchodu za výsluhu let. Tomu odpovídá i ustanovení § 102a odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, podle něž se účast na pojištění osoby pečující osobně o převážně nebo úplně bezmocnou osobu nebo částečně bezmocnou osobu starší 80 let, pokud spolu žijí v domácnosti, na důchodovém pojištění před 1. lednem 2007 posuzuje podle právních předpisů platných před tímto dnem. Tímto dříve platným předpisem je ustanovení § 9 odst. 1 písm. k) zákona o sociálním zabezpečení, podle

kterého, trvalo-li zaměstnání aspoň rok, započítávají se do něho tyto náhradní doby: k) doba osobní péče o blízkou osobu, která byla převážně nebo úplně bezmocná a nebyla umístěna v ústavu sociální péče nebo v obdobném zdravotnickém zařízení, a to nejdříve od 1. ledna 1976. Do uvedeného ustanovení je převzata též shodná úprava obsažená v § 11 odst. 1 písm. k) zákona č. 121/1975 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 30. 9. 1988.

14. Jak již zdejší soud shodně uvedl v prvním rozsudku v dané věci, k tomu, aby žalobkyni mohla být uznána sporná péče o tchýni, zákon vyžaduje, aby prokázala osobní péči o ni v domácnosti (tj. mimo zdravotnické zařízení), trvání této péče (od kdy do kdy byla péče poskytována) a současně převážnou nebo úplnou bezmocnost tchýně, včetně doby trvání stavu bezmocnosti. Jen za období, kdy bylo prokázáno naplnění těchto všech zákonem vyžadovaných podmínek, může být žalobkyni započtena odpovídající náhradní doba pojištění. Podle § 36 prováděcí vyhlášky definující pro účely § 70 zákona o sociálním zabezpečení pojem bezmocnosti je „[č]ástečně bezmocný důchodce, který potřebuje dlouhodobě pomoc jiné osoby při některých nezbytných životních úkonech, například při mytí, česání a oblékání. Za částečně bezmocného se vždy považuje občan prakticky nevidomý“ (odst. 1). „Převážně bezmocný je důchodce, který potřebuje kromě pomoci uvedené v odstavci 1 pravidelnou pomoc jiné osoby při hlavních životních úkonech, například při chůzi a při výkonu fyziologické potřeby. Za převážně bezmocného se vždy považuje občan úplně nevidomý“ (odst. 2). „Úplně bezmocný je důchodce, který zcela pozbyl schopnost sebeobsluhy, potřebuje soustavné ošetřování a je odkázán trvale na pomoc jiné osoby při všech životních úkonech“ (odst. 3). V podstatě identickou úpravu posléze obsahoval i § 2 odst. 1 až 3 vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 13. 12. 2007.
15. Pokud jde o první okruh žalobních námitek týkající se hodnocení bezmocnosti tchýně žalobkyně, lze opět připomenout, že zdejší soud již ve svém prvním rozsudku ze dne 17. 8. 2016 v dané věci rozlišil období od 1. 1. 1995, v němž § 12 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění vyžaduje prokázání osobní péče samostatným rozhodnutím OSSZ jakožto povinným důkazem ve smyslu § 50 odst. 4 správního řádu, a období, v němž byla žalovaná povinna podle § 5 odst. 1 písm. a) bodu 1 zákona č. 582/1991, Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „organizační zákon“) si dobu získaných náhradních dob pojištění v rámci rozhodování o dávkách důchodového pojištění posoudit sama (tedy do 31. 12. 1994), a to včetně povinnosti zhodnotit navržené důkazy (v řízení je třeba subsidiárně aplikovat právní úpravu dokazování ve správním řádu).
16. U hodnocení bezmocnosti tchýně žalobkyně, o kterou žalobkyně dle svých tvrzení pečovala, je zde zjevně klíčové posouzení toho, zda se v jejím případě jednalo o převážnou (případně dokonce úplnou) bezmocnost ve smyslu shora citovaných ustanovení prováděcí vyhlášky či nikoliv (samozřejmě kromě období, v němž již žalovaná příslušný stupeň bezmocnosti tchýně žalobkyně akceptovala). V této souvislosti je třeba ještě připomenout, že zdejší soud ve svém předchozím zrušujícím rozsudku v dané věci vyšel především z toho, že za sporné období od 1. 1. 1995 do 1. 4. 1999 žalobkyně ve správním řízení nepředložila příslušné rozhodnutí OSSZ a s ohledem na tento chybějící (avšak zákonem nutně vyžadovaný) podklad nemohla žalovaná rozhodnout jinak, než že za toto období žalobkyni žádnou náhradní dobu pojištění neuznala. Podle citovaného rozsudku však napadené rozhodnutí neobstojí ve vztahu ke spornému období od roku 1980 do 30. 4. 1990

a dále od 12. 3. 1992 do 31. 12. 1994. Jak přitom soud výslovně uvedl, „v tomto období byla žalovaná povinna posoudit vznik nároku na náhradní doby pojištění založené na péči o rodiče žalobkyně (...) sama žalovaná a byla povinna se v tomto směru řádně vypořádat s důkazními prostředky předkládanými žalobkyní. Žalovaná však v napadeném rozhodnutí plně vyšla ze závěrů své posudkové lékařky, které jsou hrubě neúplné, neboť posudek nijak nevysvětluje, jakým způsobem hodnotila žalobkyní předložená čestná prohlášení tehdejších ošetřujících lékařů a zdravotní sestry (tedy odborníků, kteří patrně byli schopni zdravotní stav tchýně žalobkyně medicínsky zhodnotit) a zejména pak znalecký posudek MUDr. J. Š., který je navíc znalcem zapsaným pro obor posudkového lékařství a je tedy plně kvalifikován nejen pro hodnocení zdravotního stavu posuzovaných osob, ale i pro jeho podřazení pod příslušné posudkové kategorie včetně jednotlivých stupňů bezmocnosti. Jestliže znalec ... byl schopen uzavřít, že stav tchýně žalobkyně byl v době její hospitalizace ... takový, že je z něj možné dovodit, že již nejméně 5 let před touto hospitalizací byla nezbytná celodenní pomoc jiné osoby při složitějších úkonech, bylo třeba, aby žalovaná, resp. posudková lékařka tuto informaci vyhodnotila z hlediska kritérií § 36 prováděcí vyhlášky (...). S ohledem na to, že závěr znalce se s těmito kritérii svou formulací (...) poněkud mýjí, nabízela se (vedle podrobnějšího rozboru provedeného vlastním posudkovým lékařem a zhodnocení podkladové dokumentace včetně dekurzu z geriatrické hospitalizace) možnost vyžádání písemného doplnění posudku znalce či důkaz jeho výslechem, aby byly odstraněny pochyby, zda závěry znalce umožňují podřadit zdravotní stav posuzované v uvedené době alespoň pod ustanovení § 36 odst. 2 prováděcí vyhlášky (...). Posudek o bezmocnosti si v případě náhradních dob pojištění do 31. 12. 1994 obstarává v rámci svého procesního postupu žalovaná a je povinna zhodnotit jeho správnost, úplnost a přesvědčivost, tj. není-li sama schopna existenci a míru bezmocnosti posuzované osoby posoudit, musí dohlédnout na to, že posudek bude dostatečně odůvodněn, bude se vypořádávat se všemi rozhodujícími skutečnostmi a bude logický a přesvědčivý. Není-li tomu tak, musí si vyžádat doplňující posudek, který takové vady odstraní, či revizní posudek. Otázky, jež nejsou odbornou medicínskou, resp. posudkovou záležitostí pak samozřejmě musí posoudit sama vedle tohoto posudku a provést k nim potřebné dokazování. Stejně tak může na požadavek posudkového lékaře zajistit provedení nezbytných důkazů (např. výsledku svědků), které by mohly přispět k objasnění skutkového stavu nezbytného pro jeho vlastní posudkovou činnost (...). V dalším řízení tedy bude na žalované, aby ve spolupráci se svými posudkovými lékaři ... tyto důkazy vyhodnotila, v případě potřeby (zejména pokud jde o potřebu přesnější datace či charakteristiky v čestných prohlášeních popisovaných stavů) v souladu se správním řádem dokazování doplnila o další důkazy v podobě výsledku svědků a vysvětlila, proč dospěla ke konkrétním závěrům o době péče žalobkyně a zdravotním stavu opečovávaných osob. Přitom žalovaná nepomíne skutečnost, že v případě prokazování starších (náhradních) dob pojištění, o něž v tomto případě jde, organizační zákon nevyžaduje dosažení praktické jistoty o skutkovém stavu, ale s ohledem na přípustnost použití čestných prohlášení podle § 85 odst. 5 zjevně akceptuje i závěry pravděpodobnostního charakteru, čemuž ostatně odpovídá i vyznění závěrů žalobkyní předkládaného znaleckého posudku o minimální délce nepříznivého zdravotního stavu tchýně žalobkyně. Teprve na základě řádného zhodnocení všech dostupných důkazních prostředků (...) bude možné zodpovědně uzavřít, v jakém rozsahu žalobkyně získala náhradní doby pojištění v souvislosti s péčí o členy své rodiny (...)“.

17. Žalovaná pak v návaznosti na citovaný první zrušující rozsudek zdejšího soudu a jeho závěry přistoupila toliko k tomu, že požádala svoji posudkovou komisi o „opravu posudku tak, aby se vypořádal i se svědeckými prohlášeními a znaleckým posudkem, které byly doloženy k námitkám“, přičemž závěry takto zpracovaného posudku fakticky převzala do odůvodnění napadeného rozhodnutí.

18. Ve vztahu k žalobkyní předloženým podkladům tento posudek posudkové komise (ze dne 21. 10. 2016) pak výslovně uvedl, že „doložen je pouze znalecký posudek ..., který je však z posudkového hlediska pouze souborem úvah nad možnou situací posuzované na základě velmi chabé dokumentace z roku 1992, respektive ... nad soupisem diagnóz ke dni 9. 3. 1992 (...). Nikde není objektivně zjištěn klinický reálný funkční stav posuzované v rozmezí let 1990 a 1992, respektive mezi roky 1987 a 1992. Navíc ve znaleckém posudku ... je zjištěna ... i chyba v uvedeném datu úmrtí ..., čímž se jeví znalecký posudek také poněkud zmatečným i v tomto bodě. Znalec z jediného dokumentu přijetí posuzované do LDN těsně před úmrtím vyvozuje, že v tento den dle vstupní prohlídky k hospitalizaci vyžaduje posuzovaná opatrování a pomoc jinou osobu, není však zřejmý stav předchozí Chronická onemocnění jsou u 88leté posuzované pravděpodobná, artróza kolen a kyčli II - III. st. dle RTG nedokládá reálnou schopnost imobility klinicky, osteoartróza k věku také ne, ... v den přijetí pro zhoršení stavu byla posuzovaná jistě imobilní, ale takový akutní stav nelze hodnotit jako dlouhodobý předcházející. Dne 29. 11. 1990 bylo v posudku OSSZ Kolín uvedeno na základě informací praktického - obvodního lékaře ze dne 14. 11. 1990, že posuzovaná potřebuje pomoc při brání léků (ale v 11/1990 uvádí praktický - obvodní lékař, že žádné léky klientka nebere ...), při otevření a zavření dveří, při oblékání a obouvání, pomoc poskytuje syn. Dle lékaře je kardiopulmonálně kompenzovaná, při návštěvě praktického (...) lékaře mluví zmateně, orientovaná není místem ani časem, osobou ano, není však nikde uvedeno, že je imobilní (...), naopak je uvedeno v podkladech, že má tendenci utíkat z domu!, hledat zemřelé osoby, apod. Dále je jasně praktickým lékařem dne 14. 11. 1990 uvedeno, že je klientka pouze k věku částečně inkontinentní a celkové zhoršení stavu nastalo nejdříve od 5/1990 a poté od podzimu 1990, kdy posuzovaná také bezmocnost poprvé žádala. (...) Dále znalec opět velmi obecně uvádí, že je „rozvinutá ateroskleróza ...“. Jde ale o velmi obecné teoretické vyjádření, které nijak konkrétně není vztaženo na stav posuzované v posledních letech (znalec uvádí, že i 5ti letech) před úmrtím a nijak jej nedokazuje, jde jen o úvahu. Jistěže v den vstupu do LDN posuzovaná nebyla schopna uvést anamnézu, spolupracovat atd., ale nikde není popsán stav setrvalý předcházející a není jej možné po letech zjistit (...). Není pak ani žádným objektivním způsobem zřejmé, že se stav „musel rozvíjet dlouhou dobu“, když sám praktický ... lékař uvádí, že se zhoršila situace během roku 1990, ani proč by mělo být zřejmé, že zrovna od roku 1987 by měl u posuzované od věku 84 let být jasný stav postižení kognice a pohybového aparátu takový, aby vyžadoval celodenní péči. Jde pouze z hlediska posudkového lékaře přes podrobný přezkum (...) o vysoce a výhradně teoretickou obecnou úvahu znalce pro soudní účely, která nemůže mít relevantní váhu pro posouzení posudkovým lékařem Celý popsáný objektivní stav v znaleckém posudku se od začátku do konce týká dne přijetí do léčebny LDN dne 9. 3. 1992, žádného dřívějšího data, tak jak je jediným dalším jakýmkoliv dohledatelným dokumentem podklad praktického ... lékaře z 14. 11. 1990 pro posouzení bezmocnosti a posouzení LPS následně.

Potvrzení praktického lékaře MUDr. K. a lékařů R. ze dne 14. 12. 2010 bylo posudkovým lékařům známo včetně obsahu. Je však evidentní, že lékaři R. si ze svého písemně doloženého svědectví na posuzovanou rozhodně nijak osobně a zcela konkrétně nerozpomínají (tedy je nemožné podání eventuálního dalšího svědectví ...). MUDr. K. nenachází žádnou dokumentaci 18 let po úmrtí posuzované, (...), není však nijak potvrzena doba a datum vzniku eventuální dlouhodobé imobility (v roce 1990, jak bylo výše uvedeno, imobilita ani po zhoršení stavu rozhodně v podkladech pro LPS lékaři uvedena nebyla). Sestra p. N. čestně prohlašuje, že si „pamatuje, že byla nutná celodenní péče, zejména u paní M. P., která byla dlouhodobě upoutána na lůžko...“, toto prohlášení je jistě akceptováno, ale opět ovšem neznáme rozsah a dobu nutné péče o imobilní pacientku žádným konkrétnějším způsobem, byť se její stav jistě pravděpodobně

horšil od roku 1990, což bylo posudkově akceptováno a místo částečné bezmocnosti byla posudkově uznána ve funkčním průměru bezmocnost převážná. Z posudkového hlediska není dle platné legislativy možné uznat dávky takovým způsobem zpětně a výhradně na základě teoretických obecných úvah znalce a svědectví (...) o vcelku neurčitě prezentované „nutné celodenní péči“ bez časového vymezení o tehdy již 86-88letou ženu ve vysokém věku, nyní již po 18ti letech. Není možné žádným způsobem zjistit datum eventuálně později preterminálně vzniklé imobility nějakým legislativně relevantním způsobem. Dekubity (...) se mohou vytvořit poměrně velmi rychle ve vysokém věku a celkově špatném preterminálním stavu, nemusí jim nijak předcházet několikaletá imobilita“

19. Žalovaná pak v odůvodnění v pořadí druhého rozhodnutí v této věci uzavřela, že doložená čestná prohlášení a svědectví jsou nekonkrétní, učiněná s velkým časovým odstupem a nejsou zcela v souladu s lékařskou dokumentací, která byla praktickým lékařem poskytnuta k posouzení dne 29. 11. 1990. V této lékařské dokumentaci není uvedena imobilita posuzované, naopak je zmíněno, že má tendence utíkat z domu, dále je praktickým lékařem uvedeno, že celkové zhoršení zdravotní stavu nastalo nejdříve od května 1990 a poté od listopadu 1990. Proto také v této situaci nelze podle žalované aplikovat § 85 odst. 5 organizačního zákona. Ze zdravotnické dokumentace ošetřujícího lékaře totiž plyne, že vznik převážné bezmocnosti tchýně žalobkyně nejdříve od 1. 5. 1990.
20. Soud však ve svém v pořadí druhém rozsudku ze dne 29. 6. 2018 v této věci dal žalobkyni opět za pravdu. Ve vysloveném právním názoru uložil žalované, aby provedla důkladnější vyhodnocení skutkového stavu, právě jde-li o vyhodnocení zdravotního stavu tchýně žalobkyně v inkriminovaném období (z toho hlediska, zda skutečně neodpovídal stavu převážné či úplné bezmocnosti), přičemž pravděpodobnost, nelze-li dosáhnout jistoty, je v tomto typu řízení dostatečným důkazním standardem (srov. závěry žalobkyní odkazovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2013, č. j. 6 Ads 15/2013-28).
21. Žalovaná v napadeném rozhodnutí k započtení doby osobní péče žalobkyní o bezmocnou osobu před 1. 1. 1996 uvedla, že u matky žalobkyně M. K., otce žalobkyně J. K. a tchána žalobkyně J. P. se nepodařilo zjistit, že by jim byl v období od 1. 1. 1976 do 31. 12. 1995 zvýšen důchod pro bezmocnost a ani žalobkyně nepředložila žádné podklady, které by nasvědčovaly tomu, že by její matka, otec nebo tchán byli převážně či úplně bezmocní. Matka žalobkyně byla teprve od 1. 1. 1996 uznána částečně bezmocnou. Žalobkyně však předložila k prokázání osobní péče o tchýni čestné prohlášení. Z toho důvodu se žalovaná zabývala trváním převážné bezmocnosti tchýně žalobkyně, která byla lékařem OSSZ shledána v období od 1. 5. 1990 do své smrti (...) osobou převážně bezmocnou. Podle posudku lékaře žalované ze dne 16. 10. 2016 byla žalobkynina tchýně převážně bezmocná nejdříve od 1. 5. 1990 až do své smrti. V řízení o námitkách lékař žalované uvedl, že nemá jak posudek doplnit a trvá na svém posudkovém závěru. Žalobkyně doložila čestné prohlášení V. N. ze dne 29. 12. 2010, která uvedla, že byla v osmdesátých letech zdravotní sestrou v ordinaci obvodního lékaře MUDr. J. K., který byl ošetřujícím lékařem žalobkyniny tchýně, a pamatuje si, že tato byla dlouhodobě upoutána na lůžko a byla u ní nutná celodenní péče. Toto svědectví je dále podpořeno i vyjádřením samotného MUDr. K.. Žalovaná se pokusila tato velmi neurčitá vyjádření upřesnit a zaslala těmto svědkům několik doplňujících dotazů. V. N. vyjádřením ze dne 10. 9. 2018 i MUDr. K. připsal ze dne 12. 9. 2018 odpověděli, že větší podrobnosti si již nevybavují, dokumentace již byla skartována. Žalovaná se proto při hodnocení stupně závislosti M. P. opřela zejména o

znalecký posudek MUDr. Š., znalce z oboru posudkového lékařství, zpracovaný na žádost žalobkyně, který především konstatuje, že chronické postižení a omezení sebeobslužnosti tchýně žalobkyně se vyvíjelo dlouhou dobu, přičemž podle znalce ve věku 84 let tchýně (5 let před datem smrti) došlo k postižení pohybového aparátu degenerativními změnami a k postižení mozkových cév celkovou arteriosklerózou, takže byla potřebná celodenní pomoc jiné osoby. Žalovaná ze žalobkyni předložených podkladů dovodila, že její tchýně byla pravděpodobně částečně bezmocná 5 let před hospitalizací, během níž zemřela. S tímto závěrem je v souladu i velmi stručná zpráva MUDr. R. ze dne 6. 10. 2014, který ji zpětně vypracoval pouze na základě dokumentace z hospitalizace z roku 1992.

22. Žalovaná proto z důvodu hospodárnosti řízení při pokusech o přesnější určení vzniku převážně bezmocnosti M. P. v rozmezí od 9. 3. 1987 (toto datum stanoveno na základě závěrů znalce) do 1. 5. 1990 upřednostnila přepočítání výše důchodu při zahrnutí maximální možné délky péče, tedy od 9. 3. 1987, a dospěla k závěru, že tato změna nemá vliv na přiznanou výši starobního důchodu, takže prvostupňové rozhodnutí v tomto smyslu potvrdila.
23. Žalovanou zvolený postup lze akceptovat, neboť vyšla z maximální možné doby (tedy ve prospěch žalobkyně) péče o osobu bezmocnou nebo převážně bezmocnou, na niž bylo možno jako na pravděpodobnou usuzovat na základě doložených podkladů. Pro závěr o nutnosti poskytování osobní péče tchyni či dalším rodinným příslušníkům žalobkyně před tímto datem nebyly (kromě kusých a neurčitých vyjádření samotné žalobkyně) doloženy žádné podklady, ze kterých by bylo možné alespoň s dostatečnou mírou pravděpodobnosti dovodit, že byly splněny podmínky pro započtení doby údajné péče i před 9. 3. 1987.
24. Nelze přisvědčit ani argumentaci, podle níž žalovaná nezohlednila vliv, jaký by měl dodatečný zápočet náhradní doby na případné posunutí data vzniku nároku na důchod. Je pravdou, že otázkou, zda nedošlo v důsledku dopočtení doby pojištění (doba od 9. 3. 1987 do 30. 4. 1990) k posunutí doby vzniku nároku na starobní důchod, se žalovaná v napadeném rozhodnutí výslovně nezabývala. Nicméně součástí napadeného rozhodnutí je i osobní list důchodového pojištění žalobkyně ze dne 26. 9. 2018, z něhož plyne, že celková doba pojištění žalobkyně činila 18 roků a 361 dnů, přičemž do této doby byla započtena náhradní doba péče od 9. 3. 1987 do 30. 4. 1990. S ohledem celkovou dobu pojištění a datum narození žalobkyně (20. 3. 1941), je tedy zřejmé, že jí i při dopočtení shora uvedené části doby pojištění vznikl nárok na starobní důchod podle § 29 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění [resp. podle § 29 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2009] až ke dni 20. 3. 2006. Oproti prvostupňovému rozhodnutí tak ke změně dne vzniku nároku nedošlo. Lichá je rovněž žalobní námitka, požadující možnost zohlednění dobrovolné účasti na pojištění, protože to bylo možné pouze nejdéle do dne, který bezprostředně předchází dni vzniku nároku na starobní důchod (§ 6 odst. 2 a 3 zákona o důchodovém pojištění). Žalobkyni vznikl nárok na starobní důchod ke dni 20. 3. 2006, dobrovolná účast na pojištění proto již není možná.
25. Soud proto shledal první žalobní bod nedůvodným.
26. Pokud jde o druhý okruh žalobních námitek týkající se stanovení dne, od kdy žalobkyni náleží doplatek chybně nepřiznaného starobního důchodu, je třeba připomenout, že žalovaná byla při vydání napadeného rozhodnutí vázána (srov. § 78 odst. 5 s. ř. s.) oběma předchozími rozsudky zdejšího soudu, která toto rozhodné datum stanovila shodně na 17. 6. 2011. Žalovaná proto změnila rozhodnutí prvostupňové, kterým byl žalobkyni podle §

56 odst. 1 písm. b) věta druhá zákona o důchodovém pojištění přiznán doplatek na důchodovém pojištění za dobu pět let zpětně od zjištění nároku (podle prvostupňového rozhodnutí to bylo až od vypracování posudku posudkové lékařky ČSSZ, tedy od 7. 7. 2009). Žalobkyně se naopak ve své žalobě domáhala vyplacení doplatku od 20. 3. 2006, neboť má za to, že na nevyplacený důchod po 1. 1. 2009 se prekluzivní lhůta neuplatní vůbec podle § 56 odst. 1 písm. b) věta třetí zákona o důchodovém pojištění, neboť k jeho nevyplacení došlo v důsledku pochybení orgánu správy sociálního zabezpečení. V období před 1. 1. 2009 se potom podle žalobkyně uplatní tříletá prekluzivní lhůta podle právní úpravy účinné před tímto datem.

27. Podle § 56 odst. 1 „[z]jistí-li se, že [...] b) důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží. Důchod nebo jeho zvýšení se přitom doplatí nejvýše pět let nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení; pro běh této lhůty platí § 55 odst. 2 věta druhá a třetí obdobně. Důchod nebo jeho zvýšení se však doplatí ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, v případě, že důchod nebyl přiznán nebo byl vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení [...]“. Toto ustanovení však bylo do zákona o důchodovém pojištění vloženo až bodem 71 článku I zákona č. 306/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (dále jen „zákon č. 306/2008 Sb.“), jenž nabyl účinnosti dne 1. 1. 2009.
28. Podle bodu přechodných ustanovení v bodě 14 článku II zákona č. 306/2008 Sb. se za dobu před 1. 1. 2009 důchod nebo jeho zvýšení doplatí ve výši, v níž důchod správně náležel, nejvýše však v rozsahu stanoveném právními předpisy účinnými ke dni 31. 12. 2008.
29. Podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném do 31. 12. 2008 „[z]jistí-li se, že...b) důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, nejvýše však tři roky nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení; pro běh této lhůty platí § 55 odst. 2 věta třetí obdobně...j“. Zákon o důchodovém pojištění ve znění účinném do 31. 12. 2008 tedy umožňoval vyplácet doplatky nesprávně nepřiznaných důchodů nejvíce 3 roky zpětně ode dne zjištění nebo uplatnění nároku, a to bez ohledu na důvod této nesprávnosti, přičemž podle § 55 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném do 31. 12. 2008 tato lhůta neplynula po dobu řízení o důchodu a rovněž po dobu, po kterou trvalo řízení o neplatnosti skončení právního vztahu zakládajícího účast na pojištění (§ 11 odst. 2 věta pátá zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném do 31. 12. 2008).
30. Soud nemohl přehlédnout, že výše citovaná právní úprava, která je rozhodná pro daný případ, je standardně vykládána tak, že v případech, kdy vyšlo najevo, že *důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží*, až v době po 1. 1. 2009 aplikuje pozdější právní úprava (srov. stanovisko Veřejného ochránce práv ze dne 2. 5.

2013, sp. zn. 2323/20111/VOP/JČ nebo např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 12. 2016, č. j. 3 Ads 279/2015-24). Nicméně podle přechodného ustanovení obsaženého v bodě 14 článku II zákona č. 306/2008 Sb. je omezena výše doplatku důchodových dávek za období do 31. 12. 2008, a to tak, že se doplatí maximálně v rozsahu stanoveném dřívějšími právními předpisy, tj. v rozsahu podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném do 31. 12. 2008.

31. Je třeba také odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2019, č. j. 6 Ads 316/2018-46, z něhož plyne, že právní závěry obsažené v druhém rozsudku zdejšího soudu v projednávané věci (č. j. 48 Ad 1/2017 – 17) jsou v rozporu s judikaturou Nejvyššího správního soudu. Nejvyšší správní soud výslovně uvedl, že *„Krajský soud v Praze v rozsudku ze dne 29. června 2018, č. j. 48 Ad 1/2017 - 17, dospěl k závěru, že nárok na doplatek důchodu za období před 1. lednem 2009 (kdy zákon č. 306/2008 Sb. nabyl účinnosti) nevzniká, respektive že jej lze přiznat jen za tři roky ode dne zjištění nároku na přiznání či zvýšení důchodu, i pokud by k němu došlo až po účinnosti zákona č. 306/2008 Sb. Takový výklad je však v rozporu s judikaturou Nejvyššího správního soudu (výše citovaným rozsudek č. j. 3 Ads 279/2015 - 23 či rozsudky ze dne 18. července 2014, č. j. 5 Ads 94/2014 – 22, a ze dne 20. června 2013, č. j. 4 Ads 33/2013 - 32), kterou krajský soud naopak v projednávané věci respektoval.“*
32. Je tedy zjevné, že právní výklad, z něhož zdejší soud vycházel v této věci v předchozích dvou rozsudcích při aplikaci přechodného ustanovení obsaženého v bodě 14 článku II zákona č. 306/2008 Sb. byl nesprávný.
33. Soud se proto zabýval otázkou, nakolik je sám vázán svým předchozím právním názorem (§ 49 odst. 10 a § 54 odst. 6 s. ř. s.). Z judikatury k této otázce plyne, že se soud nemůže od dříve vysloveného právního názoru odchýlit nebo jej překonat, jestliže nedošlo v mezidobí ke změně skutkových nebo právních poměrů. Dokonce i v případech, kdy by rozhodnutí soudu bylo možno považovat za judikaturní exces (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2010, č. j. 1 As 77/2010-95, respektive nálezy Ústavního soudu ze dne 14. 3. 2016, sp. zn. I. ÚS 2866/15, body 18-21), zůstává závaznost takového rozsudku nedotčena. Jedinou výjimkou je však situace, kdy dojde k podstatné změně judikatury, a to na úrovni, kterou by byl krajský soud povinen akceptovat v novém rozhodnutí. Závaznost těchto rozhodnutí stojí jednak na sjednocovací funkci určitých orgánů v rámci soudní hierarchie, jednak na skutečnosti, že i mimo přímou závaznost rozhodnutí toho kterého soudu v konkrétní věci, lze důvodně předpokládat stejné posouzení v případech obdobných. Dokonce i judikaturní exces lze překonat jedine – zjednodušeně řečeno – aplikací odchylné judikatury soudů precedenčně nadřazených (srov. obdobně usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 7. 2008, č. j. 9 Afs 59/2007-12, a rovněž usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2019, č. j. 4 As 3/2018- 54, body 31 – 34). Postup, který umožňuje žalobci domoci se svých práv, aniž by musel vyvolat řízení před hierarchicky výše postaveným soudem, je v souladu se zásadou hospodárnosti řízení. Tato zásada a tento postup se ostatně uplatňuje nejenom ve správním soudnictví, ale i v soudnictví obecném. Ve vztahu k vlivu odlišného posouzení obdobné právní otázky Ústavním soudem na závazný právní názor při opakovaném odvolacím rozhodnutí lze poukázat i na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2007, sp. zn. 28 Cdo 3342/2007. Nejvyšší soud zde vyslovil, že pokud soud prvního stupně nerespektuje závazný právní názor a místo něj aplikuje rozhodnutí Ústavního soudu, neporuší odvolací soud procesní pravidla, pokud takové rozhodnutí

potvrdí. Obdobně lze tedy dovodit, že respektování platné a jednotné judikatury Nejvyššího správního soudu v dané právní otázce, může být důvodem, aby krajský soud i v nyní projednávané věci prolomil jinak striktní vázanost vlastním právním názorem vysloveným v pravomocném a nezrušeném rozsudku.

34. Jestliže tedy k nevyplacení důchodu došlo v důsledku pochybení orgánu správy sociálního zabezpečení při hodnocení bezmocnosti opečovávané tchyně žalobkyně (viz bod 24 rozsudku zdejšího soudu ze dne 29. 6. 2018 a shodně i strana 15 rozsudku zdejšího soudu ze dne 17. 8. 2016), potom měl být aplikován § 56 odst. 1 písm. b) věta třetí zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném od 1. 1. 2009. Vyplacení doplatku důchodu za dobu do 31. 12. 2008 je však limitována přechodným ustanovením bodu 14 článku II zákona č. 306/2008 Sb., z něhož ve spojení s § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném do 31. 12. 2008, plyne, že doplatek lze poskytnout maximálně za období od 1. 1. 2006. Není přitom rozhodné, kdy byl nárok na důchod nebo jeho zvýšení zjištěn nebo uplatněn. Shodný výklad ostatně připustil Nejvyšší správní soud i ve shora citovaných rozsudcích č. j. 6 Ads 316/2018-46 a č. j. 5 Ads 94/2014 – 22. Oběma těmito věcmi je společné, že ke zjištění skutečností odůvodňujících závěr, že důchod byl přiznán v nižší výši, než na kterou vznikl nárok, došlo až několik let po účinnosti zákona č. 306/2008 Sb., a přesto Nejvyšší správní soud konstatoval, že v obou věcech náležel doplatek důchodu již od 1. 1. 2006. Žalobkyni tak lze přisvědčit, že s ohledem na § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, ve znění účinném od 1. 1. 2009, ve spojení s bodem 14 článku II zákona č. 306/2008 Sb. má nárok na doplacení starobního důchodu již ode dne jeho přiznání, tj. od 20. 3. 2006. Soud proto shledal tento druhý žalobní bod důvodným.
35. Lze tak uzavřít, že přestože žalobkyně byla úspěšná pouze s částí uplatněné žalobní argumentace, je na místě, aby soud žalobou napadené rozhodnutí žalované podle § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc žalované vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.), v němž žalovaná bude vázána právním názorem soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
36. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch. Žalobkyně, která byla ve věci úspěšná, náhradu nákladů nepožadovala (ani žádné vzniklé náklady nevyčísila). Proto soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha, 13. července 2020

Mgr. Jan Čížek, v. r.
samosoudce